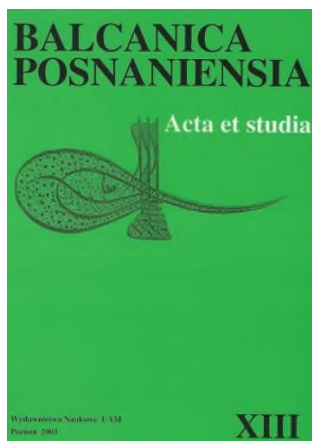

Czamańska Ilona, rec. książki: Urszula Kaczmarek, *Spod znaku Warneńczyka*, „Ars Nova” Poznań 2002, ss. 404, „Balcanica Posnaniensia. Acta et Studia” 2003, t. 13, s. 271.

<https://doi.org/10.14746/bp.2003.13.21>

<https://pressto.amu.edu.pl/index.php/bp/article/view/52516>

Instytucją przechowującą materiały źródłowe jest Biblioteka Collegium Historicum Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

<http://bch.amu.edu.pl>

Zadanie zostało zrealizowane w ramach konkursu „Społeczna odpowiedzialność nauki II – Wsparcie dla bibliotek naukowych”. Projekt zatytułowany „Digitalizacja archiwalnych wydań czasopism naukowych zgromadzonych przez Bibliotekę Coll. Historicum UAM”. Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Nauki w ramach Programu Społeczna odpowiedzialność nauki II. Wsparcie dla bibliotek naukowych (umowa nr BIBL/SP/0092/2024/02 z dnia 05.12.2024). Całkowita wartość projektu: 247 236,00 zł. Kwota dofinansowania: 220 836,00 zł.

The institution storing the source materials is the Library of the Collegium Historicum of the Adam Mickiewicz University in Poznań.

<http://bch.amu.edu.pl>

The task was carried out within the framework of the competition “Social Responsibility of Science II – Support for Scientific Libraries”. The project entitled “Digitization of archival editions of scientific journals collected by the Library of the Coll. Historicum of Adam Mickiewicz University”. The project was co-financed from state budget funds granted by the Minister of Science within the framework of the Programme Social Responsibility of Science II. Support for Scientific Libraries (agreement no. BIBL/SP/0092/2024/02 of 05.12.2024). Total value of the project: PLN 247,236.00. Amount of co-financing: PLN 220,836.00.

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Społeczna
Odpowiedzialność
Nauki II

RECENZJE

Urszula Kaczmarek, *Spod znaku Warneńczyka*, „Ars Nova” Poznań 2002, s. 404.

Książki dotyczące dziejów bułgarskich nieczęsto pojawiają się na półkach księgarskich, zwłaszcza w ostatnich latach. Do wyjątków należą prace Urszuli Kaczmarek. Ostatnio ukazała się już trzecia książka Jej autorstwa poświęcona Bułgarii, najobszerniejsza, zatytułowana *Spod znaku Warneńczyka*. Daje ona spojrzenie bardzo szerokie na stosunki polsko-bułgarskie, tak w przeszłości, jak i w czasach współczesnych. Oparta jest na bardzo szerokich badaniach źródłowych – zarówno historycznych, jak i socjologicznych oraz antropologiczno-kulturowych.

Książka składa się z czterech głównych części. Pierwsza zatytułowana „Z dziejów stosunków polsko-bułgarskich” ma charakter historyczny; druga traktuje o ludziach – Polakach, którzy odegrali rolę w kulturze Bułgarii; trzecia przedstawia charakter i działalność Polonii bułgarskiej w XIX i XX wieku; czwarta natomiast środowisko Bułgarów zamieszkujących ziemie polskie.

Historyczna w pierwszej części problematyka potraktowana została w sposób niebanalny. Szczególnie interesujący wydaje się tu artykuł dotyczący grobu Warneńczyka, gdzie przedstawiono nie tyle dzieje tego grobu, ile rolę, jaką pełnił i pełni nadal w świadomości tak polskiej, jak i bułgarskiej. Autorka znakomicie uchwyciła symboliczny charakter tego grobu, wszak ciała młodego króla nigdy nie odnaleziono.

Nie mniej ciekawe jest przedstawienie grupy romantyków, którzy prowadzeni ideą braterstwa narodów wzięli udział w rewolucji węgierskiej 1848-1849 roku, a po jej klęsce znaleźli się w Turcji na ziemiach bułgarskich. Autorka nie tylko przedstawiła koleje ich losu, ale także, jak ich specyficzna sytuacja wpływała na psychikę tak poszczególnych osób, jak i całego tego środowiska emigracyjnego, na idealizację rodzimego kraju i rodzimej tradycji. Bardziej tradycyjne ujęcie, zawierające jednak wiele zupełnie nowych informacji, stanowi ostatni rozdział pierwszej części, poświęcony promocji kultury polskiej na łamach przeglądu polsko-bułgarskiego.

W części drugiej przedstawiono sylwetki dwóch postaci – orientalisty i historyka-samouka Jana Grzegorzewskiego oraz poetki i działaczki kulturalnej Wandy Zembrzuskiej-Gurzyńskiej. Postaci te miały ogromne znaczenie dla zbliżenia obu narodów, ale także dla rozwoju ich kultur. Wprawdzie ekscentryczność postaci Jana Grzegorzewskiego została nieco stonowana, podkreślono jednak wartość jego nieprzemijającego dzieła – odnalezienia i opublikowania tureckich materiałów źródłowych do dziejów Bułgarii.

Dwie ostatnie części poświęcone środowiskom emigracyjnym Polaków i Bułgarów są rozwinięciem badań już wcześniej prowadzonych przez Autorkę. Poruszane są tu takie kwestie jak adaptacja w nowym środowisku, określenie własnej tożsamości, struktura zawodowa i społeczna emigrantów, a przede wszystkim organizacja środowisk emigracyjnych.

Książka Urszuli Kaczmarek to rodzaj sałatki złożonej z różnych komponentów, jednak komponentów bardzo starannie dobranych, co daje w konsekwencji efekt znakomity.

Ilona Czamańska